

CULTUUR EN SPORT

Geen enkele waarde in het opvoedingssysteem wordt zo weinig gewaardeerd als de sport. Haar doorbraak erkent men als onafwendbaar, zonder sympathie, en meestal zonder bekommernis om haar in de opvoeding te betrekken. Er staat een uur gymnastiek per week tussen al de andere lessen gedruimd. Men heeft de gepensioneerde adjudant door een licentiaat vervangen. En in veel instituten worden de jongens op de verlofnamiddagen niet meer in lange rijen door of rond de stad gedreven: zij mogen sjotten. Maar de leraar die het op zich genomen heeft een beetje 'ziel' in dit alles te jagen wordt meestal nog met een achterdochtig oog bekeken. Zullen de jongens niet in de concentratie op de studies worden gestoord? Zullen zij niet van meer idealistische bewegingen worden afgehouden? En hun zedigheid? En hun voornaamheid?

Laten wij maar beginnen met ronduit te bekennen, dat heel wat jongeren in de kleedkamers, op de tribune of op het veld meer fanatisme en grofheid hebben opgedaan dan zelfbeheersing en beleefdheid.

Maar hoe lang werd de sport niet 'in de smokkel' beoefend, met min of meer oogluikende toelating maar buiten alle richtinggevende tussenkomst van ouders of oversten?

Wij zullen niet in het tegenovergestelde uiterste vervallen en beweren dat men tegenwoordig geen jong mens kan opvoeden zonder sport.

Maar wie niet al te moedwillig verblind wil zijn, zal aanvaarden dat de sport voor het ogenblik een belangrijk en noodzakelijk sociaal verschijnsel is.

Met het machinisme en de 'automation' zal op correlatieve wijze de sportbeoefening en de belangstelling voor de sport als spektakel toenemen. De sport is een wellicht onbewust verweer tegen de verveling van het werk bij

veel bedienden en arbeiders en tegen het geleidelijk afsterven van spierkrachten die door de vorderende mechanisatie ongebruikt blijven. Zij is een van de boeiendste bezigheden voor de vrije tijd die in de meest ontwikkelde maatschappijen geleidelijk zal toenemen. Zij is een gematigde en geregelde terugkeer tot de natuur voor grootstedelingen die in een artificieel milieu opgejaagd en opeengepakt leven.

Neen, de sport is niet een hobby voor intellectueel minder begaafden. Zij is een long van het modern maatschappelijk lichaam.

Het zou een zware zonde van verzuim gaan worden en een spijtig bewijs van achterlijkheid moesten wij een levensvorm zo verspreid, door duizenden beoefend, door millioenen bewonderd, buiten de sfeer van de opvoedende bekommernis houden, hetzij door niet op te zoeken hoe sommige gevaren die de sportbeoefening met zich brengt kunnen worden bestreden en verholpen, hetzij door ons niet, op positieve wijze, te interesseren aan wat de sport zelf kan bijdragen in de opleiding van jeugd en volk.

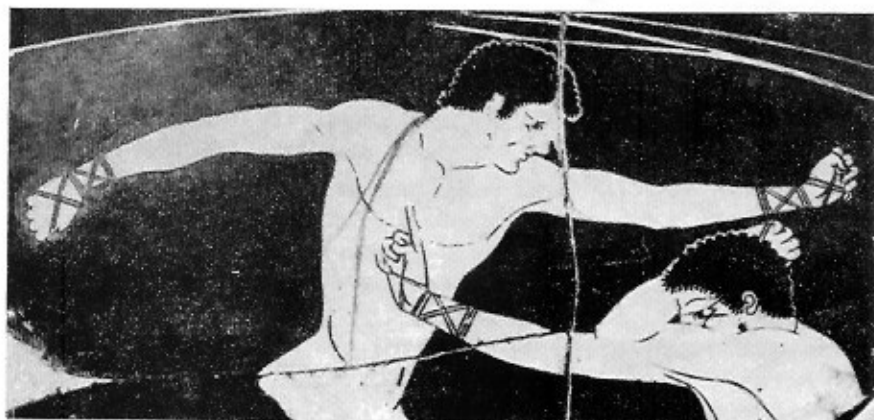
Zou de sport werkelijk een morele waarde hebben? Of is ze niet eerder een onverschillige activiteit van louter ontspannende aard, zo niet een prikkel tot allerhande gebreken en misbruiken?

Laten we, om daarin klaar te zien, eerst en vooral het onderscheid maken tussen gymnastiek en sport.

Het zal wellicht velen verwonderen als wij beweren dat gymnastiek minder en moeilijker als morele prikkel, als menselijke waarde kan worden aangezien.

De gymnastiek is een les. Zij bestaat uit vaste opgelegde oefeningen die wellicht in sommige gevallen een zekere ritmevreugde kunnen schenken, maar die toch praktisch altijd gericht blijven op iets anders dan op de

vreugde die zij zelf schenken. Een atleet, een bokser, zelfs uitzonderlijk een voetballer weten dat zij aan gymnastiek moeten doen. Men herhaalt aan de student dat sommige spiergroepen die hij door schrijven van huiswerk of straf minder ontwikkelt door de gymnastiek-les kunnen worden bijgewerkt. Sommige speciale instituten beloven zelfs in hun reclames dat zij door oordeelkundige oefeningen op drie weken tijd van een aamechtig pannelikkertje een

apollo kunnen maken. Maar dat alles blijft gezwoeg.

En als men van de dagelijkse morgengymnastiek terecht beweert dat zij de wilskracht vormt dan is dit vooral om reden van het element 'versterking' dat in die discipline bevat ligt.

De sport biedt heel wat meer. De agoon. De strijd met de zwaartekracht, de tijd, de tegenstrever, de eigen vermoeienis. Er is iets groots in de opwinding van deze strijd. Want hij is in feite nutteloos. Hij heeft geen ander doel dan de overwinning. En ieder atleet weet heel goed dat een overwinning op een tegenstrever

eerst en vooral een overwinning op zich zelf betekent.

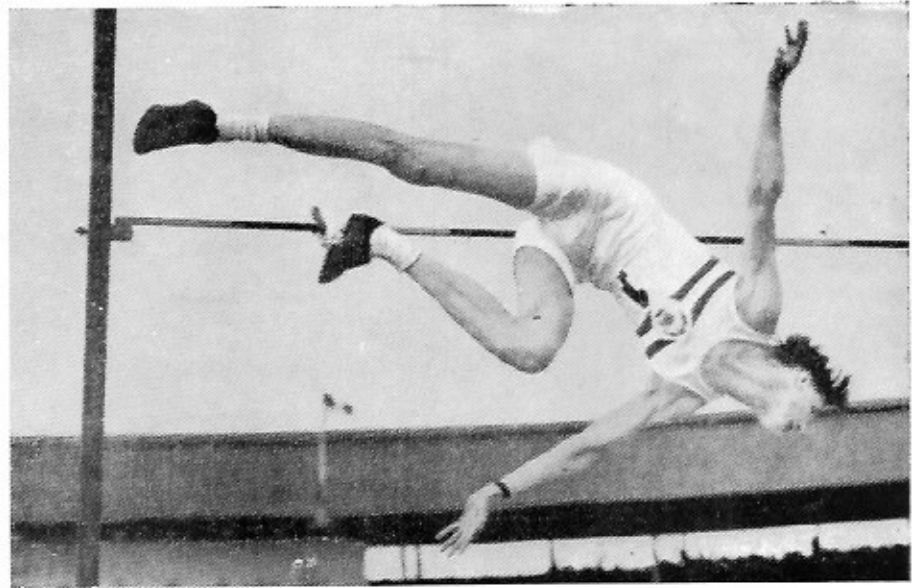
De jongen die verder wil werpen, hoger springen, rapper lopen dan hij tot nog toe kon, staat hij niet in de lijn van de diepste en heiligste betrachtting die het mensdom in de loop van de eeuwen heeft opgezweept en voortgedreven: de drang om zich zelf te overtreffen?

Zeker de drang van de natuurkundige om meer te weten en van een heilige om beter te worden, behoren tot een andere orde, maar de verbeteren wil om met zijn ploeg te winnen of om zijn speer over de 40 meter ver te werpen onttrekken toch ook de knaap aan de zelfgenoegzame gemakzucht van de fat die in zijn lichaam niets anders dan een genotsvoorwerp ziet.

De philoponia — de vreugde om en in de inspanning — is de ziel van alle sport. En zij is ongetwijfeld een uitzonderlijk aangepast tegengift voor de genotszucht die, vuig of verfijnd, onze volksjeugd en deze jonge pseudo-intellectuele arrivisten zo aantast.

En aangezien het hier feitelijk vooral gaat om de sport bij de jeugd, zodat wij het netelig en veelzijdig probleem van de beroepssport onbesproken kunnen laten, zouden wij de volgende vragen willen stellen. Onder de vele factoren die de 'vleugels' van ons volk zowel op cultureel als op religieus gebied hebben beknut is niet een van de voornaamste de baatzucht, de schraapzucht, de berekendheid op alle gebied? Ontstijgt een sportieve jongen deze kruideniersmentaliteit niet vreugdig-onbewust wanneer hij zich heel wat genoegens ontzegt en zich heel wat onaantrekkelijke trainingslasten oplegt om een zegepraal te bereiken die geen ander doel heeft dan haarzelf en geen ander nasmaak dan het verlangen naar een nieuwe strijd?

Ziedaar ongetwijfeld positieve waarden die door de sport in een jongensleven kunnen worden gewekt: een klimaat van vastberaden en uithoudende inspanningen

om zich zelf te verbeteren; de vreugde om de strijd die niets of niemand vernietigt; de smaak van de zegepraal niet zo zeer op een vernederde tegenstrever maar op eigen vrees, onhandigheid of zwakheid.

Een opvoeder die de studies, de godsdienstige vorming en de sportactiviteit van een jongen tezelvertijd volgt, kan ongetwijfeld de gemoedsatmosfeer door de agoon verwekt op alle gebieden te baat nemen.

Maar er is nog meer.

De jeugd is een veel meer onderscheiden en een veel langduriger levensperiode dan vroeger. Tussen de liefde van de moeder en de liefde van de vrouw zijn de jonge mensen die studeren tegenwoordig vanaf hun veertiende tot hun acht en twintigste jaar eenzaam.

Velen trachten de eenzaamheid met flirt te bedriegen. Velen die thuis weinig of geen tederheid, gezelligheid of vorming krijgen zoeken te vroeg hun troost in wat zij vriendschap voor een meisje noemen.

Anderen hebben de jeugdbewegingen.

Maar ook de kameradschap met ploeg en clubmakers kan een sterk houvast bieden en bovendien tal van gelegenheden tot zelfopvoeding. In een ploeg worden zelfvergetenheid en

Foto's HERNIEUWEN

toewijding, mensenkennis en vergevingsgezindheid door de omstandigheden opgedrongen; op gemis aan zelfbeheersing staan onmiddellijke en openbare sancties. Daar waar het eigen bewustzijn een zeker schuldbesef zou verdoezelen dringt het 'ploeggeweten' de verplichting op van zijn makkers niet te straffen met zijn eigen karakterfouten.

Als een jongen met twee schijnbewegingen en drie dribblings is doorgebroken en aan een vrijstaande maker de bal doorgeeft waar deze hem verwachtte; als een basketter zich in de laatste seconden van de match voor de strafworp die de overwinning kan geven, concentreert; als een atleet weet dat hij zijn eigen record moet breken in het kogelstoten om voor zijn ploeg de nodige punten te winnen dan worden op die ogenblikken deze jonge mensen door clubliefde, spelvreugde en zegedrift zodanig aan de banaliteit onttrokken dat zij zich meteen ontvankelijk maken voor waarden die nog schoonmenselijker zijn.

Waarom zouden de opvoeders die ontvankelijkheid misprijzend onbenut laten?

Waarom zouden zij, zonder vrees voor zielloos napaen van de heidens-griekse orde, niet de voldoende openheid van geest willen verwerven om in de 'stijl', die aan de onstuimig werpende, lopende of springende jongen moet worden opgelegd als hij tot een 'beste prestatie' wil komen, niet een initiatie te zien tot alles wat 'stijl' inhoudt. Moet men een brons, een schilderwerk (ja zelfs abstract), een gebouw of een ballet niet meer dan met de geest met het ritmisch gevoel begrijpen, dat ook onontbeerlijk is om de discus onberispelijk te werpen?

There are more things on earth than in the heaven, Horatio... Neen, wij leren niet alles in en uit de boeken. Er is een zekere manier om zijn zenuwen en spieren met gespannen geestesaandacht te doordringen, die het lichaam vaardiger maakt om langs de zinnen de zieleboodschap van anderen aan te voelen. En een geleide

sportbeoefening in een klimaat van sereniteit en discipline kan een synthetische vorming geven, die uit de steekkaarten, verzamelingen en résumés niet kan worden opgescharreld.

Er zijn natuurlijk ook gevaren aan de sportbeoefening, vooral bij jongeren. De bewaker zal klagen dat een jongen die in een bepaalde sport goed presteert te lui is, op de koer, om gewoonweg te spelen. Mogen wij hem vragen te willen begrijpen dat wie de smaak van de overwinning in het stadion geproefd heeft deze van het 'spel' een beetje ongekruid vindt? De leraar zal de maandag bijna zijn geduld verliezen omdat de inside van de scholierenploeg al te uitdrukkelijk op de 'hat-trick' die hij lukte zit na te dromen. Moeder zal onstemd zijn omdat haar oudste vroeger zo gediensig, er nu regelmatig van onder wipt om te gaan trainen.

Och ja, dat zijn de onvermijdelijke kleine moeilijkheden en wrijvingen die wij moeten betalen opdat deze jongen een belangstellings sfeer zou hebben die hem niet verknocht of wereldvreemd maakt en die tenslotte geleidelijk kunnen worden opgelost en bijgelegd als moeder en leraar en bewaker zelf een ongeveinsde belangstelling in de sportprestaties van de jongen vertonen.

Mochten zij allen die opvoeden, ouders en leraars, beter beseffen dat de sport kan ontaarden tot een gevaarlijke ontspanning maar in feite een opwekkende inspanning van geest en zenuw en spier kan zijn waardoor de jonge mens in en om de kameraadschap met zijn makkers zich zelf wil ontsijgen.

In het brons van zijn medaljes liet de grote moderne sportwekker Baron de Coubertin de volgende leuze griffen: „Athletae proprium est seipsum noscere, ducere et vincere." Het behoort den sportman zichzelf te kennen, te leiden en te overwinnen.

Laten wij de jonge sportbeoefenaars daarin helpen.

JOZEF VERHELLE